

**PÕLVA MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2025. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1	Aasta lühikokkuvõte.....	3
2	Juhtimine ja personal.....	5
3	Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	10
4	Kogude kujundamine	14
5	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	17
6	Raamatukogu turundus.....	27
7	Eesmärgid tulevaks aastaks	29

1 Aasta lühikokkuvõte

1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused?

Kuna aruandeaasta tähtsündmusi ei saa eraldada raamatuaasta omadest, on need loetletud punktis 1.2.

1.2 Tähtsündmusi. Raamatuaasta tegemisi

- Triinu Laane juubelile pühendatud „Lõuna-Eesti hõnguga lastekirjanduse päev“ Põlvas
- Lugemisaktsioon „Lugemine loeb ehk LOE ETTE!“ koos tunnustusüritusega Põlva Keskraamatukogu lasteteeninduse ja Põlva kirjaniku Rainer Rahasepa koostöös
- Lugemisaktsioon „Lugemisrännak 2025“ Veriora ja Räpina raamatukogus
- Raamatuaasta loterii Kanepi valla jaanitulel, kogumaks raha lasteraamatute ostuks valla lasteaedadele ja üleandmistseremoonia Valgjärvel koos Triinu Laanega
- Raamatuaasta stendinäituse eksponeerimine koos avamisüritusega Põlvas, Räpinas ja Vastse-Kuustes
- Raamatuaasta piltvaiba tikkimine Põlvas, Räpinas ja Valgjärvel

1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

- Põlva Keskraamatukogu paigaldas linna keskväljakule ja Põlva järve randa raamatuvahetuskapid, mille valmistas Roomet Kahar. Huvilistele loodi võimalused, mis Põlva avalikus ruumis seni puudusid.
- Räpina valla Keskraamatukogus kujundati ümber lasteosakond (uus mööbel, seinamaalingud). Keskkond on palju lapsesõbralikum, parem on ka üritusi korraldada.
- Põlva Keskraamatukogus algas siseruumide uuendamise projekt, mille eesmärk on kujundada kaasaegne, kogukonna õppimist, loovust ja kooskäimist toetav keskkond.
- Dialoogiringides Võõpsu raamatukogus, mille viisid läbi Kairi Tilga (Eesti Koostöökogu) ja Triin Rõõmusoks, arutlesid raamatukogu, kohaliku kogukonna ja vallavalitsuse esindajad raamatukogu tuleviku üle.
- Valmis Võõpsu raamatukogu rekonstrueerimisprojekt – lähtus dialoogiringidest ja 2024. aastal läbi viidud Innosprindist.
- Võeti vastu „Räpina valla Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtted“.
- Räpina valla raamatukogud osalesid esmakordselt valla kodukohvikute päeval.
- Mehikoormas rajati pärandpeenar – sisukas kogukonda ja erinevaid eagruppe hõlmav tegevus.
- Kanepi vallas korraldati raamatukoguhoidjate, noorsootöötajate ja kultuurikorraldajate ühine õppereis Pärnumaale – omavahelist sidet tugevdav ettevõtmine.

1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

Aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti. Maakonnaraamatukogu jätkas toimimist raamatukogude heaks senisel viisil (komplekteerimine, koolitused), renoveeriti raamatukoguruume, tähistati raamatuaastat. Eelloetletu aitas kaasa raamatukogude mõjukuse kasvule.

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Rahuloluindeks maakonnas oli 9,7. Vastajad andsid raamatukoguteenustele kõrge hinnangu. Ära märgiti lahke ja sõbralik teenindus, pädevus kirjanduse soovitamisel ja päringute lahendamisel.

2 Juhtimine ja personal

Maakonna nimi	1. Elanike arv	2.1 Registri-koodiga raamatukogude arv	2.2 Kesk-raamatukogude arv	2.3 Haru-raamatukogude arv	2.4.Ränd-raamatukogude arv	2.Kokku	3.Teenindus-punktide arv
2024	23810	10	2	19	-	29	2
2025	23475	9	2	19	-	28	2

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

Aasta alguse seisuga on likvideeritud Karilatsi raamatukogu Kanepi vallas. Reorganiseerimise tulemusena (küla keskuse ja raamatukogu liitmine) töötavad samuti aasta algusest Krootuse raamatukogu-küla keskus ja Maaritsa raamatukogu-küla keskus Kanepi vallas. (Muudatustest lähemalt 2024. aasta aruandes.) Keskraamatukogud on loodud Räpina ja Põlva vallas (maakonnaraamatukogu on ühtlasi valla keskraamatukogu). Kanepi vallas 2025. aastal veel keskraamatukogu ei moodustatud. Teeninduspunktid on kahes hooldekodus (Kanepi vallas Savernas ja Räpina vallas Leevil).

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

Nõukogud on olemas keskraamatukogudes. Räpinas kogunes nõukogu ühel korral. Raamatukogu direktor tutvustas rahulolu-uuringute tulemusi ja andis ülevaate õppereisist.

Põlvas kinnitas nõukogu meili teel raamatukogude suvised lahtiolekuajad. Nõukogud ei tööta küll intensiivselt, kuid on raamatukogude jaoks tugijõud.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Kehtivad arengukavad praegu puuduvad. Räpina valla Keskraamatukogus on arengukava koostamisega alustatud. Maakonnaraamatukogus alustatakse uue arengukava koostamisega siis, kui rahvaraamatukogude seadus on uuendatud kujul vastu võetud.

Raamatukogude vajadused (uued ruumid, remondid) on **KOV-ide arengukavades** kajastatud. Kõikides valdades uuendati arengukava juurde kuuluvat **eelarvestrateegiat**, mille periood on 2026–2029.

Põlva valla strateegias on igal aastal ette nähtud summa (esialgu konkretiseerimata) keskraamatukogu ja haruraamatukogude sisustuse ja tehnilise baasi uuendamiseks osutatavate teenuste valiku laiendamiseks ja kvaliteedi parandamiseks. 2025. aastal suuremate projektidega ei tegeldud.

Kanepi valla strateegias on ellu viidud Põlgaste raamatukogu-küla keskuse hoone (majas on ka teisi asutusi) energiatõhususe suurendamise projekt. 2026. aastaks on ette nähtud raha Erastvere raamatukogu-küla keskuse rekonstrueerimiseks.

Räpina valla strateegias oli 2025. aastaks ette nähtud summa Võõpsu raamatukogu rekonstruktsiooniprojekti loomiseks, mis ka teostus, ja sellele eelnenud dialoogiringide läbi viimiseks. Ka raamatukogu ümberehitamiseks on raha planeeritud (2020ndate lõpuaastateks).

Raamatukoguhoidjaid arengukava koostamisse palju ei kaasata ja raamatukogutöö sisuline pool on kajastatud põgusalt.

2.2 Eelarve

Eelarvet on peamiselt kasvatanud Kanepi vallas läbiviidud tegevused (suurremont, raamatukogude-külakeskuste rajamine). Kahjuks on langenud teavikute soetussumma riigilt.

Tulud ja kulud	Seisuga 31.12.24 €	Seisuga 31.12.25 €	Muutus%
Tulud kokku	1 442 066	2 596 092	+80
Kulud kokku	1 442 066	2 596 092	+80
Tööjõukulu	833 652	922 784	+10,7
Komplekteerimiskulu	216 321	213 897	-1,1
sh KOV-ilt	167 406	169 095	+1
sh riigilt	48 915	44 802	-8,4
sh KuM-ilt	48 915	44 802	-8,4
Investeeringukulu	0	954 330	-
sh KOV-ilt	0	951 330	-
sh riigilt	0	3000	-
sh KuM-ilt	0	3000	-
Infotehnoloogiakulu	29 412	40 533	+37,8

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus	Staatus (lõpetatud, käimasolev vms)
Räpina valla Keskraamatukogu lasteosakonna ümberkujundamine	Kultuuri- ministeeriumi rahvaraamatukogude kiirendi investeringutoetused	01.11.2024– 31.03.2026	3000.00	6000.00	Aruanne esitatud
Põlva maakonna raamatukoguhoidjate õppereis Läti vabariiki	Kultuuri- ministeeriumi rahvaraamatukogude kiirendi koolitus-tegevused	19.02– 29.10.2025	2590.00	3309.00	Lõpetatud
Õppereis Läti Vabariiki	Eesti Kultuurkapitali Põlvamaa ekspertgrupp (edaspidi ekspertgrupp)	-	529.00	3309.00	Lõpetatud
Lugemisaktsioon „Põlvamaa loeb ehk LOE ETTE!“	Ekspertgrupp	-	200.00	495.00	Lõpetatud

Üle-eestilise 3.–4. kl kirjandusmängu maakonnavaor	Ekspertgrupp	-	300.00	342.00	Lõpetatud
Kohtumised Mika Keräneniga (6)	Ekspertgrupp	-	600.00	1020.00	Lõpetatud
Lastekirjanduse päev	Ekspertgrupp	-	500.00	934.00	Lõpetatud
Üle-eestilise 4. kl ettelugemisvõistluse „Kullast kallim“ maakonnavaor	Ekspertgrupp		200.00	346.00	Lõpetatud
Ülemaakonnalise suvelugemise „Loeme päikesekiiri“ tunnustamisüritus	Ekspertgrupp		400.00	495.00	Lõpetatud
Põlvamaa XIX maaraamatukoguhoidja päev	Ekspertgrupp		600.00	1119.00	Lõpetatud

Toetused olid suureks abiks ülemaakonnaliste sündmuste korraldamisel, sealhulgas täienduskoolitus. Räpinas aitas kiirendist saadud toetas luua lapsesõbralikuma keskkonna lasteosakonnas. Paljud ürituste läbiviimiseks koostatud projektid tabelisse ei mahtunud. Projekti- kirjutajatena paistavad juba aastaid silma Mall Kõpp (Vastse-Kuuste; seekord 12), Karis Kuuseorg (Saverna; 4) ja Jane Arusoo (Räpina; lisaks ülaltoodule veel 3).

2.3 Personal

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
55	47,98

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Töötajate üldarv jäi samaks. Raamatukoguhoidjate arv (41) vähenes kahe inimese võrra (koosseis 1,0). Kuna raamatukoguhoidjate koosseis teisalt 0,5 võrra kasvas (üks töötaja rakendati täiskohaga), vähenes koosseis kokku 0,5. Kaks raamatukoguhoidjat pensioneerusid, üks koondati raamatukogu likvideerimise tõttu. Abipersonal (14) sai kahe töötaja võrra rikkamaks (koosseis suurenes 1,5). Kuna abipersonali osas oli ka koosseisu vähendamine (0,4), siis on kasv 1,1.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Raamatukoguhoidja kutse (tase 6) omistati kahele raamatukoguhoidjale.

2.3.3 Täienduskoolitused

Koolitusteema	Raamatukogude arv, kust koolitustel osaleti
Juhtimine, sh projektijuhtimine	3
Digi- ja meediapädevused	20
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	5
Klienditeenindus	2

Kogude kujundamine ja haldamine	20
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	1
Kultuur ja kirjandus	28
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	-
Meeskonnatöö ja koostööoskused	4
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	24
Teenuste pakkumine ja arendus	25
Terviseedendus, liikumisharrastus	-
Muu: tuleohutus, kogukonnatöö, psühholoogia, KOV-ide ja raamatukogude koostöö	19

Koolitusaasta oli tavapärase, osaleti algupärase lastekirjanduse päeval, ERÜ suveseminaridel, „Lugemisu“ stardikoolitusel, digipädevuse koolitusel, õppereisidel jne. Märkimisväärne on nelja raamatukoguhoidja osalemine kutsekoolitusel Rahvusraamatukogus. Kanepi vallas korraldati raamatukoguhoidjate, noorsootöötajate ja kultuurikorraldajate kahepäevane õppereis Pärnumaale.

Maakonnaraamatukogu korraldas üheksa koolitust, neist üks oli kahepäevane (õppereis Lätti). Koolitused õnnestusid. Kindlasti oli väga oluline paljude jaoks esmakordne süsteemne tutvus tehisaruga. Väga huvitavad olid kirjanduskäsitlused ning kirjandus ja kultuur olid ka koolitusaastal fookuses. Koolitused pakkusid palju – konkreetsetest tövõtetest kuni üldise silmaringi laienemiseni. Palju tähelepanu pöörati lõunanaabritele. Huvitavad olid nii Läti-aineline koolituspäev raamatukogus kui ka õppereis. Viimane pakkus hea ülevaate raamatukogude ruumilahendustest kogukonnapraktikateni.

- Rahvusraamatukogu koolitus „Kratimanamine algajatele“, koolitajad Laura Nemvalts ja Anett Pärismaa. Koolitus toimus Põlva Kooli arvutiklassis väga heas koostöös kooli ja sealse raamatukoguga
- Läti kirjandus ja kultuur, Liiga-Maija Senina, Evelin Arust
- Õppekäik Harjumaale ja Tallinna – Vaida, Jüri ja Peetri raamatukogu, ringkäik MUBAs (koos raamatukoguga) ja Estonia teatris
- Lastekirjanduse päev, fookuses Lõuna-Eesti kirjandus, Ave Mattheus, Helle Laanpere, Triinu Laan ja Tiia Allas
- Õppereis Lätti – Kuldiga ja Ventspils keskraamatukogu, Jurkalne, Edole, Calincieme ja Puzese raamatukogu
- Kokkuvõtte õppereisist Lätti, kogude kujundamine, tuleohutus
- Põlvamaa maaraamatukoguhoidja päev Valgjärvel, tutvumine Saverna ja Valgjärve raamatukoguga, Mart Jagomägi ülevaade raamatuaasta vaiba sünniloost, tikkimine, kultuuriprogramm
- Koostööpäev Rahva Raamatuga, René Tendermann
- Aastalõpunõupidamine Põlva uues vallamajas, aruandlus, kohtumine reisikirjaniku Florika Kolbakovaga, tutvumine vallamajaga, muusikaline tervitus Jan-Mattias Kottiselt

2.3.4 Statistiline aruandlus ja tegevuse analüüsimine

Maakonnaraamatukogus käsitleti aruandlust põhjalikult raamatukoguhoidjate aastalõpu kokkusaamisel, kus nii statistiline kui ka tegevusaruanne punkt-punkti haaval läbi võeti.

Komplekteerimisjuht ja pearaamatukoguhoidja abistasid raamatukoguhoidjaid kogu aruandlusperioodi vältel, jagasid selgitusi, esitasid täpsustavaid küsimusi ja vajadusel parandasid vigu. Statistilise aruande koostamisega senises keskkonnas (RAJU ei valminud) probleeme ei olnud. Põlvamaa rahvaraamatukogude tegevusaruande koostasid maakonnaraamatukogu töötajad raamatukogudelt laekunud aruannete põhjal.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Vajadused **ruumiolude parandamiseks** on endised: Vastse-Kuuste, Võõpsu, Tilsu ja Peri raamatukogu. Edasiminekuks oli Võõpsus, kus valmis rahvaraamatukogude kiirendi toel (valla-valitsus esitas taotluse 2024) Ribbon Consult OÜ projekt raamatukogu rekonstrueerimiseks.

Põlvas valmisid lugeja-uuringu ja raamatukoguhoidjate sisendi põhjal strateegiline tegevusplaan (aastani 2031) raamatukogu ruumiolude uuendamiseks ja projekti lähteülesanne, mis määratleb ruumide kaasajastamise eesmärgid, etapid ja suunad. Dokumendid koostas Ilona Peenemaa. Raamatukogu esitas rahvaraamatukogu kiirendile taotluse ruumilahenduse eskiisprojekti loomiseks. Kanepi vald esitas kiirendile taotluse Erastvere raamatukogu-külakeskuse kaasajastamiseks. Mõlemad taotlused rahuldati 2026. aasta algul. Maaritsas kaardistati remondivajadused (fassaadi soojustamine, sadeveesüsteemi rajamine, sanitaarremont).

Teostatud tööd

Kanepi vald

- Maaritsa – küttesüsteemi ulatuslik remont
- Põlgaste – maja energiatõhusamaks muutmine (algas 2024). Raamatukogus vahetati küttesüsteem ja kogu hoonesse paigaldati ventilatsioon.

Räpina valla Keskraamatukogu

- Räpina – lasteosakonna ümberkujundamine (mööbli väljavahetamine, seinamaalingute loomine)
- Võõpsu – rekonstrueerimisprojekt
- Linte – puitfassaadi värvimine; katuse parandus ja hooldus
- Leevaku – põrandakatte vahetus hoidlas

Põlva Keskraamatukogu

- Ahja – katlamaja automaatika uuendamine; laste lugemiskambri sanitaarremont (seinte värvimine, lisariidid, uued rulood); välialal kiige tugipostide osaline väljavahetamine ja värvimine, liivakasti uuendamine, pinkide uuendamine
- Kiidjärve – katuse parandus; uue siselae paigaldamine fuajeesse; erimõõduliste akende (4) väljavahetamine
- Rasina – pisiremont (uksealuse tühimiku täitmine, siseukse remontimine, laelampide vahetamine)
- Taevaskoja – korstnajaala remont
- Vastse-Kuuste – pisiremont koostöös õpilasmalevlastega (laudade ja teenindusleti lihvimine ja lakkimine, näituseseine ja ruumide vaheliste puidust alade pahteldamine ja värvimine)
- Vanaküla – uue reoveemahuti paigaldamine ja imbväljaku ehitamine; fassaadi uuendamine koos vihmaveerennide ja muu sinna juurde kuuluvaga

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	1
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	-
Raamatukokku on paigaldatud taktilised tähised	-
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	23
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja*	14
Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvaliseabita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	10
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	7
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	15
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	-
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	22
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	6
Muu: ühel või paaril õhtul avatud pikemalt	2

*Siia hulka kuuluvad ka raamatukogud, kuhu pääseb küll kõrvalise abita, aga maja teisel korrusel (raamatukoguga ühishaldamisel) asuvasse külakeskuse või muuseumi ruumidesse paraku mitte. Ligipääsetavust parandati Põlgastes (statsionaarse kaldtee rajamine), Kauksis (invakäetoa paigaldamine WCsse) ja Krootusel (trepikäsi puu paigaldamine).

3.2.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	1180	96
Kasutajakoolitus	2	2
Digipädevuste alane nõustamine	30	26
Muu: puude kandmine, apteeži külastamine, andmete esitamine korteriühistule haldusarvete väljastamiseks ja arvete kojuviimine	21	8

Koduteenindust pakkuvate raamatukogude arv on mullusega võrreldes sama (23). Väljaannete laenutuse ja kasutajate arv on kasvanud vastavalt 2,1 ja 7,9%. Koduteenindus on oluline. Esma- tähtis on pakkuda lugemisvara, aga vajalik on ka abi digivaldkonnas.

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Üritused lasteaias (ettelugemine, teatraliseeritud raamatututvustused)	244	864

Laenutamine, ettelugemine, meisterdamine hooldekodus	111	291
Üritused koolis	48	423
Üritused koos noortekeskustega	4	109
Üritused koos teiste organisatsioonidega	4	240

Kindlasti ei kajasta tabel koostöömahtu tervikuna. Väga tänuväärne on koostöö lasteaedadega. Laste jaoks on kindlasti elamusrikkad teatrivormis raamatututvustused. Koostööpartnerite kohta saab rohkem teavet punktis 5.5.2.

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	28
Raamatukogusüsteem RIKS	-
Raamatukogusüsteem Sierra	-
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	2
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	25
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	-
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	-
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaaltööruumi	14
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	12
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	-
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoniga arvutit (nt koosolekuteks)	8
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (näiteks muusika, taskuhäälingute loomiseks)	-
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (näiteks videote, vlogide loomiseks)	-
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	-
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	27
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	28
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skannerit ja/või koopiamasinat	28
Raamatukogus saab värviliselt printida	13
Muud teenused - 3D printer (1), lamineerimismasin (3)	4

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

Põlva vallas tegeldi Windows 10 kasutajatoe lõppemisega seotud tehnoloogilise üleminekuga. Peamised tegevused

- Riistvara uuendamine. Põlvas vahetati välja seitse töötajaarvutit. Kuna arvutid on töökorras, asendati nendega osa kasutajaarvuteid ja parandati sellega AIP-i teenust.
- Tarkvara moderniseerimine. Haruraamatukogudes viidi läbi mahukas tarkvara uuendamine, et tagada turvalisus ja vastavus tänapäevastele standarditele.

- Infosüsteemide vundamendi tugevdamine.
 - Viidi lõpule serverite riistvara vahetus ning tarkvaraplatvormide uuendamine, mis tagab andmete kiirema töötuse ja teenuste katkematu kättesaadavuse.
 - Kohtvõrgu komponendid läbisid põhjaliku hoolduse ja renoveerimise, mille käigus optimeeriti sisevõrgu läbilaskevõimet.
 - Küberturvalisuse tagamine. Täiustati tulemüüri lahendusi tagamaks raamatukogu andmeside vastavus tänapäevastele turvanõuetele.

Kanepi vallas lahendati probleemid WiFi-ga Kanepi raamatukogus, mille levi on nüüd väga hea. Põlgastes vahetati kaasaegsema vastu kasutajaarvuti. Maaritsas soetati printimisvõimekusega A3 kontorikombain.

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Maakonnaraamatukogus on vähenenud iseteeninduse teel lugejaks registreerunute arv (14 ja 20). Järjekindlalt tõuseb otsingute ja laenutähtaja pikenduste arv. Esimene on kahe aasta võrdluses tõusnud 11,5% (18 379 ja 16 487), teine 16,1% (2563 ja 2207).

3.3.4 Andmebaaside loomine ja teatmebibliograafilise töö korraldamine

Töö jätkus süsteemselt ja probleemideta. URRAM-isse bibliograferiti 1944 Põlvamaad käsitlevat artiklit ajakirjandusest ja kogumikest.

4 Kogude kujundamine

4.1 Komplekteerimispõhimõtted

Komplekteerimispõhimõtteid käsitlevaid dokumente on nüüdsest maakonnas kaks. „Põlva Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtted“ kinnitati direktori käskkirjaga aprillis 2021. Muudatusi pole seni teha vaja olnud.

„Räpina valla Keskraamatukogu komplekteerimispõhimõtted“ (<https://raamat.rapina.ee/wp-content/uploads/2026/01/Rapina-valla-Keskraamatukogu-komplekteerimispohimotted.pdf>) kinnitati direktori käskkirjaga 4. detsembril 2025. Dokumendi vastuvõtmine on tunnustusväärne. Muuhulgas pööratakse tähelepanu kogude korrastamisele, mis hõlmab vananenud ja füüsiliselt rikutud väljaannete eemaldamist, millega on valla raamatukogudes ka süsteemselt tegelema hakatud.

Maakonnaraamatukogus jätkus komplekteerimine kõigile rahvaraamatukogule senisel heal tasemel (näiteks üks raamatusaadetis nädalas). Suuri probleeme ei täheldatud nii maakonnaraamatukogus kui ka teistes raamatukogudes. Maakonna koolituspäeval septembris tegid komplekteerijad sisuka ülevaate oma tegevusest ja edastasid teavet võimalike muudatuste kohta lähiaastatel.

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Soetatud raamatutest moodustas ilu- ja lastekirjandus 78,9%, kojulaenutustest 61,6%. Kojulaenutustest 20,4% olid perioodikalaenutused. Nii on proportsioonid ka laenutuste osas paigas. Ilu- ja lastekirjanduse osakaal komplekteerimisel on järjekindlalt kasvanud (kahe aasta võrdluses 3,3%). Hangitud väljaannete arv elaniku kohta oli 1,9% (mullu 2%).

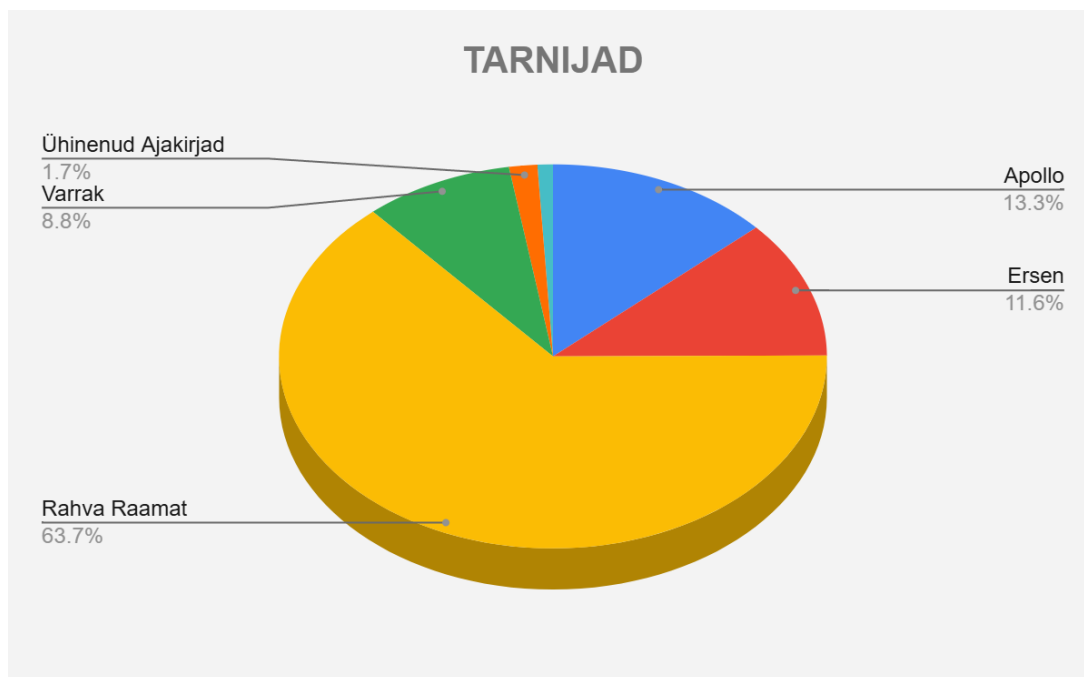
Ringlus oli maakonnas tervikuna 0,61. Keskmisele väga lähedal ja üle selle oli ringlus Ruusal, Savernas, Himmastes, Kauksis, Vastse-Kuustes, Valgjärvel, Leevakul ja Põlvas (viimases kahes kõige kõrgem – 1,2). Valdadest oli kõrgeima ringlusega Põlva (0,72). Ringluse parandamiseks tuleks kogusid radikaalsemalt puhastada. Raamatukoguhoidjad on aga kahe tule vahel, mis aruandeaastal veelgi võimendus. Ühelt poolt raamatukogude ruumiolud ja kogude seisukord (lagunenud raamat tuleb kogust eemaldada väärtusest hoolimata, võimalusel muidugi asendada), teisalt mahakandmist tauniv surve kirjanikelt. Kergekäeliselt raamatukoguhoidjad raamatuid kindlasti maha ei kannu.

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükis, e-raamat, audioraamat): analüüs ja hinnang

Komplekteerimiseks said Põlvamaa rahvaraamatukogud riigilt 44 802 (8,4% vähem kui eelmisel aastal, siis 48 915), omavalitsustelt (ilma perioodikata) 118 014 (0,6% rohkem – 117 260), kokku 162 816 (2% rohkem – 166 175).

Jätakuvalt on tehtud tööd selle nimel, et võimalikult soodsalt komplekteerida.

Rahva Raamatu osakaal tarnetest (63,7%) on suurenenud (2024 – 57%). Kõigilt teistelt tarnijatelt hankimine on vähenenud.

Raamatukogudesse osteti 2259 eksemplari teadmiskirjandust ning 8428 eksemplari ilu- ja lastekirjandust. Kokku 10 687 raamatut (neist 27% riigi toetuse eest). E-raamatuid ja audio-raamatuid ei komplekteeritud. Ostetud raamatute arv on vähenenud 4% (2024 – 11 138). Annetuste arvu suure kasvu tõttu (213%; 1512 ja 483) on soetatud raamatute arv siiski 5% suurem (12 199 ja 11 621). Aasta algul oli kogudes 491 894 raamatut, aasta lõpul 487 356 (vähenemine 0,9%).

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Perioodika tellimiseks eraldasid omavalitsused 51 081 eurot.

Ajakirjade aastakäike soetati mullusest 11,8% vähem (548 ja 621), sh vähenes poole võrra annetuste arv (57 ja 114). Ajalehtede puhul on tendents sama – vähenemine 12,8% (239 ja 274). Peapõhjuseks on rahaline kitsikus.

Digiväljaannete juurdepääse oli aruandeaastal kuus. Kahjuks pole need suurt lugejamenu saavutanud. Mitu raamatukogu on tellinud esmakordselt juurdepääsu 2026. aastaks.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Auviseid osteti ainult 6 ja muid väljaandeid (peamiselt lauamänge) 27 eksemplari. Siin on tegemist tavapärase protsessiga. Huvi auviste vastu on väike, lauamängud on küllalt populaarsed.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Esemeid pole analoogiliselt tavapärase komplekteerimisega soetatud. Raamatukogudel muidugi esemeid on, neid saab kasutada kohapeal ja laenata kaasa. Õmblusmasina kohal kasutust võimaldatakse Ahjal, Vanakülas ja Erastveres. Viimases laenutatakse koju pille (kandleid). Laenutamine ei toimu samuti URRAM-i abil.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetusena saadi 1527 teavikut, neist 1512 raamatut, 3 auvist ja 12 muud (5 eksemplari lauamängu „Plantasia“ Eesti Kirjandusmuuseumist ning 7 eksemplari lauamängu „50 küsimust Eesti kodakondsuseni“ Integratsiooni Sihtasutuselt). Annetuste osakaal juurdekasvust (v.a perioodika) on 12,5% (mullu 4,2%). Eelkõige tõstis annetuste osakaalu ühe kooliraamatukogu likvideerimise tõttu rahvaraamatukogule üle antud väljaannete suur arv.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

Inventuurid (maakonnaraamatukogu töötajate abiga) viidi läbi Kanepis ja Himmastes.

Kokku kanti raamatukogudes maha 16 766 eksemplari, neist 16 737 raamatut. Võrreldes 2024. aastaga vähenes mahakantud väljaannete arv 48,5%.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Räpina valla raamatukogudes viidi kaheaastase vaheaja järel taas läbi lugejauuring. Seekord kaasati ka mittelugejad, seega oli uuringuid kaks. Kasutajate uuringu eesmärgiks oli välja selgitada, millisel eesmärgil kasutajad raamatukogu külastavad ja millisena näevad nad raamatukogu füüsilist keskkonda. Uuringus osales 273 inimest. Rahul ollakse kõigi raamatukogudega ja raamatukoguhoidjatega (Võõpsu raamatukogu remondivajadus oli siiski ära märgitud). Eelistatakse avarat vaikset keskkonda koos pehme mööbliga. 95,6% vastanutest külastab raamatukogu raamatute ja/või perioodikaväljaannete laenamiseks, kuid käiakse ka üritustel ja näitusi vaatamas. Vastajad tegid häid ettepanekuid, mida lähitulevikus ellu viia. Mittekasutajate küsitlusele vastanute arv oli väike (10). Enamik neist näeb end edaspidi pigem kasutajana. Direktor Jane Arusoo sõnul annavad tulemused raamatukogudele sisendi ja suunised teenuste arendamiseks ja kvaliteedi parandamiseks. Mõlemast uuringust kirjutas ta Räpina Rahvalehes.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Küsitlusele vastas 920 inimest, mis on mullusest palju rohkem (siis 526). Rahuloluindeksid olid taas väga kõrged: maakond tervikuna 9,7 (2024 – 9,5), Kanepi vald 9,5, Räpina vald 9,7 ja Põlva vald 9,8.

Vastustes rõhutatakse kõrget teeninduskultuuri, kirjanduse (sh lastekirjanduse head tundmist), sisukaid üritusi, asjatundlikku päringute lahendamist jne. Puuduste poolelt mainitakse peamiselt ruumiolude parandamise vajadust väikesest värskendusest kuni uute avarate ruumideni. Mõne raamatukogu puhul soovitakse rohkem üritusi.

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

Kasutajaarvuteid juurde ei soetatud, küll vahetati neid mõnel pool välja (Põlvas osaliselt, Kauksis, Põlgastes). Tegu on olulise tööloiguga, sest inimesed vajavad abi nende jaoks tähtsates toimingutes ja siin väljendub ka suur usaldus raamatukoguhoidjate vastu. Teemad seonduvad kasutajakoolitusega. Rõõm on tõdeda, et Põlvas kasvas AIP-i kasutamine taas (5%).

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

Suuri muudatusi teeninduskorralduses ei olnud. Põlva Keskraamatukogus valmistati ette **laenutähtaja lühendamine** (21 päeva senise 30 asemel) alates 2026. aastast. Vallavolikogu kinnitas muudatuse raamatukogu kasutamise eeskirjas ja raamatukogu alustas lugejate teavitamist. Põlvas võeti kasutusele **RFID-etiketid**. Millal toimub üleminek vastavale laenutusele, pole veel teada.

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2024	Lugejad 2025	Muutus (+/-)
7772	7414	-358

Tabeli põhjal saab sedastada lugejate languse (4,6%), aga objektiivselt saab arve võrrelda siis, kui kõikides valdades on olemas keskraamatukogu. Praegu kajastuvad tabelis kahe valla ühekordsed lugejad ja ühe valla raamatukogude lugejate summa.

5.3.4 Külastused

Külastused 2024	Külastused 2025	Muutus (+/-)
149 581	149 607	+26

Külastuste arv on stabiilne.

5.3.5 Laenutused

Laenutused 2024	Laenutused 2025	Muutus (+/-)
323 761	307 083	-16 678

Laenutuste arv on langenud (5,1%). Põhjusteks elanikkonna vananemine (lastetöö näitajad on plussis), koolide või ühe kooliastme sulgemine (viib ära ka täiskasvanud lugejaid), uue lugemisvara juurdetuleku vähenemine jne. Laenutuste arv on tõusnud neljas raamatukogus, neist silmapaistvaimalt Savernas (22,9%).

5.3.6 MIRKO teenus

Teenuses osalevad endiselt Põlva Keskraamatukogu (ilma harukogudeta) ja Räpina valla Keskraamatukogu (Räpina, Veriora, Võõpsu).

Põlva – 22 tellimust, laenutusi koos pikendustega 60

Räpina – 12 tellimust, laenutusi koos pikendustega 27

2024. aastaga võrreldes oli tellimusi täpselt sama palju (34), laenutuste arv on langenud (siis 134). Põlvas on tellimuste ja laenutuste arv vähenenud (mullu vastavalt 26 ja 116), Räpina vallas tõusnud (8 ja 18).

5.3.7 Ülevaade RVL-i teenusest

Seekord on võimalik esitada andmed ka asutusesisese laenutuse ehk ASL-i kohta (õnnestunud lühend Rahvusraamatukogult) Põlva ja Räpina vallas (keskraamatukogudes). Kanepi vallas on ainult RVL. Raamatukogude igapäevatöös sisulist erinevust RVL-i (oma maakonna piires) ja ASL-i vahel ei ole.

RVL-i näitajad on kahe aasta võrdluses plussis. ASL-i võrdlusmaterjali veel pole.

RVL välja – laenutuste arv, mitu korda on teavikuid oma kogust välja laenutatud – 4476 (+7,1%; 4180)

RVL sisse – laenutuste arv, mitu korda on teavikuid oma raamatukogu kasutajatele laenutatud teistest raamatukogudest – 4612 (+25,2%; 3684)

ASL välja – laenutuste arv, mitu korda on teavikuid oma kogust välja laenutatud – 7030

ASL sisse – laenutuste arv, mitu korda on teavikuid oma raamatukogu kasutajatele laenutatud teistest raamatukogudest – 6829

Maakonnaraamatukogus telliti väljastpoolt maakonda kokku 32 trükist, peamiselt Tartu Linnaraamatukogust. Neli trükist telliti ka Tartu Ülikooli raamatukogust ja kaks Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogust (üks noodiraamat ja üks noot digitaalselt). URRAM-i baasil teistest maakondadest tellimusi teha ei tulnud. Tartu raamatukogude puhul on oluline märkida,

et raamatud saab tuua-viia käsipostiga, sest tähtid panderolli hinnad on muutunud inimestele üle jõu käivaks.

Skaneeritult saadi aruandeaastal kolm teavikut (kaks nooti ja drooni joonis), viimane Pärnu Keskraamatukogust.

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2024	Päringud 2025	Muutus (+/-)
7945	7651	-294

Koguarv on vähenenud (3,7%). Maakonnaraamatukogus (ilma harukogudeta) tõusis päringute arv sama protsendipunkti võrra (1677 ja 1617).

Maakonnaraamatukogust. Raamatukoguhoidjatel on väga hea meel abistada noori uurimistööde tegemisel, see kehtib ka väiksemate raamatukogude kohta. Teemapäringud (kliima mõju tootumisele, Taani kultuur, perekonnanimed, meediapädevus jne) olid küllalt töömahukad.

Tavapäraselt oli ka praktilisi töid käsitlevaid päringuid (beebi kandekoti õmblemine, erinevate paikkondade (Hiiumaa, Keila, Vastseliina, Põlva) rahvarõivad, lilltikand rahvarõivaste käestele, pesakasti meisterdamine, leivaahju ehitamine, kaisuloomade õmblemine jt. Tehnikaalaste päringute lahendamisel on järjepidevalt abiks Tartu Linnaraamatukogu tehnikakirjanduse saal, kust saab tellida ka vastavaid raamatuid (näiteks nõukogudeaegsete traktorite kohta).

Palju oli joonistamise ja maalimisega seotud teemasid, tutvuti erinevate maalitehnikatega (akrüül jne).

Kodulooliste päringutega tuli samuti tegelda, aidati leida materjali Johannes Käisi kui Võru Õpetajate Seminari direktori ja kooliuuendaja, konkreetsete loodusobjektide ja Põlva maleklubi kohta. Samuti abistati Jakob Hurda Seltsi tähtpäevakalendri koostamisel (ilmub Lõuna-Eesti Postimehe digilehes).

Näiteid maaraamatukogudest: laste tunded, laste ja noorte käitumisraskused, lapse kõnet arendav kirjandus, konfliktide lahendamine, autismihäirega lapse õpetamine, mäng koolieelses eas, stress, läbipõlemine, inimese anatoomia, tervis ja heaolu lasteasutustes, kehakeel, rahatarkus lastele, liiklusohutus, lauamängud, helilooming, laulumängud, õpetlikud ja naljakad lood loomadest, konnade elukeskkond, kalad, metsloomad, nn ameerika kilkonn, seemned, koduloomade pidamine, metsavõõrandamine, istikute kättesaadavus puukoolides, sotsiaaltoetused, tervisedeklaratsioon, nutitelefon, ajalooüritused (Vabadussõda, soomepoisid), ohverdamine maailma usundites, vene keele areng ja kujunemine, ajaloolised hooned (kindlused, kloostrid), kohalikel valimistel kandideerijad, lahtiolekuajad, ühistranspordi graafikud, väliüritused, kodulugu (sh tantsu „Kaera-Jaan“ sünnilugu) jne.

Traditsioonilised valdkonnad, mille kohta aasta-aastalt palju päringuid esitatakse, on psühholoogia, pedagoogika, loodus, kaunid kunstid, käsitöö, kodulugu, ajalooüritused. Kindel osa on elukondlikel päringutel (lahtiolekuajad, ühistransport, arstide vastuvõtuajad jne). Tublid päringute esitajad on lasteaiapäringud.

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Virtuaalüritusi korraldatakse vähe. Aili Jürmann koostas raamatuaasta puhul Geniallys ülevaate „Võõpsu ajalehtedes 19. sajandil“. Kanepis jätkus seikluskõnd Actionboundi abil. Lugemisaktisioonid „Lugemine loeb ehk LOE ETTE“ kutsuti osalejaid FB-s pilte välja panema.

5.3.10 Tasulised teenused

- Printimine, paljundamine
- Ruumirent
- Üritused (rakendatakse vähe)
- Materjalikulu (näiteks 3D-printimine, laserlõikur jne)
- Muu (nimetada): Skaneerimine

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Lug-d 2024	Lug-d 2025	Muutus (+/-)	Külast- d 2024	Külast- d 2025	Muutus (+/-)	Laenut 2024	Laenut 2025	Muutus (+/-)
1902	2004	+102	42 107	44903	+2796	28274	30708	+2434

Kõik põhinäitajad on kasvanud (lugejad 5,4, külastused 6,6 ja kojulaenutused 8,6%), mis on rõõmustav. Maakonnaraamatukogu lasteteeninduses on tõus vastavalt 0,9, 10,5 ja 14,3%.

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Spetsiaalset lugejauuringut lastele ja noortele pole läbi viidud. Sihtrühma(de) ootusi analüüsitakse igapäevatöö käigus ja püütakse anda parim, et oleks olemas võimalikult palju häid raamatuid. Oluline on järelkomplekteerimine, mille puhul arvestatakse väga ELK-i ja Lastekaitse Liidu soovitusnimestikega. Nii jooksva kui ka järelkomplekteerimise käigus peetakse nõu õpetajatega ja seda ka siis, kui kooli piirkonnas enam polegi. Räpinas toovad õpetajad juba sügisel raamatukokku soovitatava kirjanduse nimestikud. Põlvas on tihenened töö kooliraamatukogudega, kes samuti saadavad soovinimestikud. Nimestikud annavad kindlasti ainet järelkomplekteerimiseks, kuid põhiliselt on tegu RVL-iga – raamatud laenatakse maakonna raamatukogudest. Tähtis on tagada vajalik lugemisvara õigel ajal.

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

Kahes raamatukogus loodi lastele senisest **hubasem ja lastesõbralikum keskkond**. Ahjal sai värskenduskuuri laste lugemiskamber. Räpinas asendati lasteosakonnas raskepärased lauad moodullaudadega ja Maarja Pastak lõi vahvad seinamaalingud. Mõlemas raamatukogus peeti avamispidu.

Mitu suurt ja omanäolist ettevõtmist olid seotud **raamatuaastaga**.

Põlva kirjamees Rainer Rahasepp ja maakonnaraamatukogu lasteteenindus viisid läbi **ülemaakonnalise lugemisaktsiooni „Lugemine loeb ehk LOE ETTE!“**, millega kutsuti üksteisele ette lugema ja sellest sotsiaalmeedias teada andma. Kolme kuu jooksul tuli ette lugeda kolm raamatut, mille kohta koguti tagasisidet. Kaasa löid ka lasteaiarühmad Põlvast, Räpinast ja Tartust. Aktsioon tipnes osavõturohke üritusega Põlva keskväljakul.

Auhinnafondi panustas Rainer Rahasepp oma raamatute ja kinkekaartidega, toetas ka KULKA.

Põlvas avati raamatuaasta lasteüritusega. Lapsed kohtusid Triinu Laanega, laulsid Külvi Paide laululapsed ja raamatukoguhoidja kõneles raamatu arengust ajaloo vältel.

Kanepi valla raamatukoguhoidjad vedasid ülevallalisel jaanipäeval **raamatuaasta loteriid**, mille abil koguti raha lasteraamatute ostmiseks valla lasteaedadele. Raamatuid soetati

arvestataval hulgal ja sügisel anti need Valgjärvel toimunud kohtumisel Triinu Laanega lasteaedadele pidulikult üle.

Põlvas osalesid raamatukoguhoidjad mitmel suurel koostööüritusel. Noortekeskuste ülemaakonnaline **teemapäev „Kuidas toime tulla suurte tunnetega?“** viidi läbi suure raamatukogumaja võimalusi kasutades. Raamatukoguhoidja tutvustas teemakohast kirjandust.

Noorte huvitegevuse messil Põlva keskväljakul tutvustati maakonnaraamatukogu laste-teeninduse võimalusi.

Põnevate tegevustega oldi väljas lastejooksu „Usin jooksja“ üritusel, mis toimus **lastekaitsepäeval** Põlva staadionil ja **tarkusepäeval** Intsikurmus (viimase peakorraldaja lionsklubi Põlva Gloria). Samuti osaleti **perepäeval** Tännassilma külaplatsil matkapäeva raamatukogupunktis.

Räpinas peeti koostöös noortekeskusega perepäeva, kus raamatukogu tegevuspunktis mõistatati muuhulgas tehisaru loodud raamatukangelasi.

Ruusal tähistati perepäevaga lasteaia 55. sünnipäeva ja lastekaitsepäeva. Samuti toimus kogukonna koolipäev.

Noorte lugemisööd mais peeti Põlvas, Savernas ja Vastse-Kuustes. Põlvas olid noored kaasatud Põlva Päevade raames toimunud motoriseerimata sõidukite allalaskmisvõistluse žüriisse. Savernas korraldati veel teinegi lugemisöö. Ühel lugemisööl oli lastega kohtumas raamatu-illustraator Marja-Liisa Plats, kes viis läbi ka joogatunni.

Seekordne **ülemaakonnaline suvelugemine** oli senistest arvukaim, osales ligi 200 last. Põlvas välja töötatud vorm kandis pealkirja „Loeme päikesekiiri“, aga arvesse läksid ka teistsugused vormid. Toremaid lõpuüritusi korraldati Kanepis, Savernas ja Vastse-Kuustes. Ülemaakonnaline lõpuüritus algas tublimate lugejate tunnustamisega Põlvas ja jätkus Tartus, kus tutvuti laste- ja noorteosakonna uuenduskuuri läbinud ruumidega, mängiti raamatukogu-ainelist mängu, vaadati raamatukogu nukuteatri suurepärase etendust „Seiklus raamatumetsas“, mille kirjutas raamatukogu palvel Ilmar Tomusk.

Kanepi raamatukogu korraldas tutvumiskäigu Võrumaa Keskraamatukokku, kus vaadati ka sealset nukuetendust.

Räpinas tulid kahe lasteaiarühma lapsed **vanavanemate päeval** raamatukokku koos vanaemade ja -isadega.

Laste jaoks on olulised **kohtumised kirjanikega**, mida oli taas päris palju:

Epp Petrone (Põlva, Röpina), Liina Vagula (Põlva), Triinu Laan (Valgjärve, Põlva, Vastse-Kuuste), Mika Keränen (Ahja, Tilsu, Kanepi, Vastse-Kuuste), Kadri Lepp (Saverna, Vastse-Kuuste), Tiina Kilksou (Kanepi), Indrek Koff (Kanepi), Liis Sein (Saverna), Kristi Piiper (Saverna, Leevaku), Jaanus Vaiksoo (Vastse-Kuuste), Kadri Hinrikus ja Ilona Martson (Vastse-Kuuste), Ilmar Tomusk (Vastse-Kuuste, Põlva), Rainer Rahasepp, Helin Vill (Kiuma), Markus Saksatamm (Röpina), Reeli Reinaus (Röpina), Anti Saar (Veriora)

Võru keele nädalal kohtusid Röpinas õpilastega Hipp Saar, Kauksi Ülle ja Evar Riitsaar.

Häid võimalusi pakuvad kirjanike ümmargused tähtpäevad. Nii sai mitu klassitait lapsi Põlvas ülevaate Hans Christian Anderseni elust ja loomingust. Röpinas käisid lasteraamatupäeval

raamatukogu lasteaiarühmad. Mängiti ka tähestikumängu (igale tähele pidid lapsed leidma vastava sõna). Ette loeti H. Chr. Anderseni loomingut.

Erastveres viidi läbi **lastelaager** „Suvesumin“.

Raamatukogudes tegutseb **ringe** (laste lugemiring Savernas, kokandusing Erastveres ja Lintes).

Meisterdamine on endiselt au sees. Meisterdati õhupallist stressipalle, järjehoidjaid, tähtpäeva-kaarte, viljeleti origamit jne. Meisterdamisega saab seostada ka teemapäevi. Põlvas oli **teemapäevi** mitu (jääkarupäev, kaisukarupäev, pudrupäev, kõrvitsapäev). Kiidjärvel toimus väga hästi tegevuste nurgake koos joonistamise, värvimise, meisterdamise ja lauamängude mängimise võimalusega. Põlvas on saanud heaks traditsiooniks **Brain Gamesi lauamängupäev**.

Tilsi raamatukogu suvine **üritustesari** „Mättal lugemine“ kandis eesmärki suvetegevusi raamatute abil mitmekesistada, näiteks piraadipäeval saadi inspiratsiooni järverannas tegutsemiseks raamatust „Limpa ja mereröövel“.

Igal aastal on väljas ka **lasteloomingu näitusi**. Aruandeaastal oli tore joonistuste ja meisterduste näitus kahelt oma küla poisilt koos avamisega Vanakülas.

Lugemisharjumuste kujundamisel on väga suur osa **ettelugemisel**, mida koostöös laste-aedadega tehakse regulaarselt. Väga sobivad laste lugemise **edendamiseks** „Lugemisisu“ **programmi teematunnid** ja **raamatukogutunnid** (vt 5.5.1).

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

Kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuuri-keskkond.

Üritused/tegevused 2024	Üritused/tegevused 2025	Muutus (+-)
1437	1420	-17

Üritused/tegevused	Arv
Info-, meedia- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine	10
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	233
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	63
Kontserdid või muusikasündmused	28
Kunsti- või käsitöönäitused	84
Lugejamängud ja -võistlused	54
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega, muud kirjandussündmused	494
Üldharivad loengud ja töötoad	147
Muu: naisteklubi õhtud, näituse avamised, väljasõidud koos lugejatega, gruppide vastuvõtmine, kogukonno kohtumised, piltvaiba tikkimine, lauamängupäevad, käsitöömüügid, käsitööringi sünnipäev, kohvikud, teatrietendused, talgud, matkad, rahvakalendri tähtpäevade tähistamine jne	307

Ürituste arv seoses raamatuaastaga ei tõusnud. See ei saanudki olla omaette eesmärk. Tähtis on, et rõhutati raamatu ja lugemise tähtsust ning osalejad tunnetasid, et nad viibivad raamatuaasta üritustel.

Triinu Laane esimesele juubelile pühendati 13. mail Põlvas „**Lõuna-Eesti hõnguga lastekirjanduse päev**“. Sisukad ettekanded pidasid Ave Mattheus ja Helle Laanpere, Triinu Laanega vestles Tiia Allas. Lühinäidendiga esinesid Põlva Kooli Tilsa maja õpilased oma õpetaja ja lastekirjaniku Liina Vagula juhendamisel. Juubilari õnnitlesid Kirjanike Liit, Eesti Laste- kirjanduse Keskus ja Põlva Vallavalitsus. Päeva juhtis Ainika Mägi.

Kohtumisi autoritega (täiskasvanutele) oli palju: Tõnu Önnepalu, Kristiina Ruder, Ulvi Ingver-Kuklane, Erkki Koort, Helin Vill (Erastvere, Vastse-Kuuste), Maarja Vaino, Mare-Liis Määrsepp, Joel Jans (Võõpsu), Urmas Nemvalts, Kalle Mälberg, Ain Kütt, Justin Petrone (Räpina), Mart Juur, Mihkel Raud (Saverna), Märt Treier (Vastse-Kuuste, Põlva) Kristiina Ehin (Vastse-Kuuste, Valgjärve, Veriora, Räpina), Kai Vare (Vastse-Kuuste, Peri, Kauksi, Kiidjärve, Leevaku, Veriora, Võõpsu), Mika Keränen (Kauksi, Leevaku, Põlva), Valdur Mikita (Veriora), Ene Pajula (Kauksi, Põlva), Lauri Rapp (Valgjärve), Urmas Vadi (Kiidjärve), Ene Säinast (Peri), Urve Tinnuri (Maaritsa), Andrus Kahn (Põlva)

Eesti kirjanike autoriõhtute sarja „**Sõnaränd**“ raames külastasid Põlvat Grethe Rõõm, Lilli Luuk ja Vootele Ruusmaa. Taastada võiks varasema tava ehk korraldada maakondades kaks kohtumist.

Head koostööd tehti Kanepi vallas, kus kohtumistele Savernas ja Valgjärvel töid teised valla raamatukoguhoidjad oma lugejad kohale.

Kuna oli raamatuaasta, oli osa kohtumisi üksiti avaürituseks (Kalle Mälbergi raamatu „Kallegooria“ esitlus Räpinas, kohtumine Tõnu Önnepaluga Vastse-Kuustes jne).

Kohtuti ka teiste eluvaldkondade esindajatega, näiteks kohtumine Karl Madisega „Juured Võõpsus“ Võõpsus.

Tavapäraselt oli ka **jutu-, luule- ja muusikaõhtuid**: Ena Metsa jutuõhtu (Ruusa), Kristina Ruder ja Tarmo Selteri luule- ja laulukava (Räpina), ansambli Laululappijad kontsert, ühtlasi Ingrid Ulsti maalinäituse avamine (Vastse-Kuuste), Anu Taul, üksiti tema portreenäituse (muusikutest) avamine (Põlva) jne. Kiidjärvel pühendati õhtu Heldur Karmole,

Kiidjärve raamatukogu **Järveteatri trupp** etendas muusikalist lavastust „Arno esimene koolipäev Paunveres“, tekst Karin Pika sulest.

Veriora raamatukogu jätkusuutlik algatus „**Lugemisrännak**“ laienes Räpina raamatukokku. Seekord olid lugemiseks 100 aasta jooksul viiega lõppevatel aastatel ilmunud raamatud eesti ja maailmakirjandusest.

Kanepi üritusel „**Pimekohting raamatuga**“ said lugejad kingituseks raamatu.

Raamatuklubide tegevus oli hoogne, lisandus Vastse-Kuuste klubi. Võõpsus loodi gurmeeklubi.

Koolitustel pöörati palju tähelepanu aiandusele, koolitajateks oma valdkonna korüfeed. Maaritsas pidas Tiia Morfin loengu pärandtaimedest, mis tõi kohale huvilisi kaugemaltki. Mehikoormas rajati raamatukogu, kooli ja arenguseltsi koostöös pärandpeenar. Eelnevalt küsiti

eakamate inimeste käest, millised taimed peenrassa sobivad. Maria Palusalu õpetas püsilillepeenra kujundamist (Räpina), Mario Karro vikati kasutamist (Võõpsu), Tiina Paasik kõneles uutest suundadest köögiviljakasvatuses (Leevaku, Ruusa, Mehikoorma), Vanaküla õunaaias õpetas peremees viina- ja õunapuude lõikamist ja tutvustas uusi kodumaiseid õuna- ja marjasorte.

Käsitöövaldkonnas tegeldi ka taaskasutusega. Vanakülas õpiti vanadest teksastest poekotti valmistama, Peril korraldati koostöös Tekstiilitakso ja Bonifatiuse Gildiga riideparanduse õpituba. Peril pidas väga huvitava loengu restaureerimisest Hilikka Hiiop. Erastveres tähistati käsitööringi sünnipäeva. Raamatukogus viidi koostöös Päästeametiga läbi ka ennetuskoolitused.

Kodukohvikute päev on kenasti kanda kinnitanud. Räpina valla raamatukogud osalesid esmakordselt valla kodukohvikute päeval. Kohvikud olid avatud Räpina ja Veriora raamatukogus, aga kaasa löid ka teiste raamatukogude töötajad. Lisaks peeti raamatulaata. Vanaküla raamatukogus peeti traditsioonilist raamatukogukohvikut.

Koostöös Põlva matkaklubiga viis maakonnaraamatukogu taas läbi **raamatukogumatka**, mis seekord viis Tilsist Kiumasse. Savernas oli laternamatk koostöös Naiskodukaitse ja noortekeskusega.

Näitusetevõus oli samuti heal tasemel. Kõige omanäolisem näitus sai teoks Peril, kus raamatukogu-külakeskuse saalis demonteeriti Andrus Kasemaa suur seinamaal „Mahtra sõda“, mida nüüd eksponeeritakse sealsamas fragmentidega. Väga ilus ja isikupärane oli Doris Sabre köitekunstinäitus (Põlva). Toredad kohtumisõhtud olid Põlvas Sirje Toodingu („Kiiksuga puuviljandus“), Thea Kulli (rahvuslik puutöö ja taimepunutised) ja Navitrollaga. Räpina valla kõigis raamatukogudes eksponeeriti fotonäitust „Vaated ja vaimustused – aastaring Pääsnel“ ja Toivo Leesi fotonäitust „Järve peegelpildid“. Traditsiooniliselt oli vilgas näitusetevõus Ahja raamatukogus.

Kanepis oli väljas suur vanade raamatute näitus. Valgjärvel aitas raamatuaasta näitust koostada kauaaegne raamatukogu juht Ilse Aigro. Põlvas eksponeeris valikut oma biitlite ainelisest kogust Nikolai Ivanov. Biitlite väga suur asjatundja käis ka huvilistele ansamblist kõnelemas. Põlvas oli väljas raamatuaasta tähestikunäituse sari.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Koolitused 2024	Koolitused 2025	Muutus (+/-)
324	278	-46

Koolituste arv on vähenenud.

Rühmakoolitused on adresseeritud peamiselt lastele ja noortele. Kindel osa on „**Lugemisisu**“ **programmil** (Erastvere, Tilsa, Vastse-Kuuste, Põlgaste, Saverna, Põlva – esmakordselt). Aastatega on programmis osalevate raamatukogude arv siiski vähenenud. Programmis osalevad raamatukoguhoidjad kiidavad väga ELK-i koostatud materjale teematundideks.

Läbi viiakse ka **raamatukogutunde**, teemadeks tutvumine raamatukoguga, käitumine raamatukogus, töö raamatuga, kirjanduse sügavam käsitus jne. Siin on tegu ka loogilise arenguga: esmatuvusest raamatukoguga lugemishuvi tekkeni. Häid näiteid on Kanepis koostöös kooliga läbi viidud tundidest, suureks abiks õpetajate koostatud töölehed (1. klass

„Emakeelepäev“, 2. klass „Seiklus raamatukogus“, mis sisaldas ka intervjuu raamatukoguhoidjaga, 3. klass „Mika Keräneni looming“). Mehikoormas oli tundide teemadeks lugeja-koolitus, teatmeteosed, meediaväljaanded jne. Rāpinas on häid kogemusi suuremate õpilastega. 8. klassi teemaks oli ulmekirjandus, 10. klass tutvus „Minu ...“ sarjaga, 9. klass tegi noorte-raamatu sisukokkuvõtte ja andis raamatule hinnangu. Rāpinas olid samuti kasutusel töölehed. Tagasiside tundidele on olnud hea. Maakonnaraamatukogu lasteteeninduses rõhutatakse, et tundide ettevalmistamisel arvestatakse alati õpetajate soovidega. Tundide temaatikat mõjutas raamatuaasta.

Maaritsas õpetasid Rahvusarhiivi digikogude kasutamist arhiivipedagoogid Edith Eskor ja Liisi Pabstel. Keskenduti kodu- ja perekonnaloole ning osales nii noori kui ka eakamaid huvilisi.

Individuaalkoolituste teemasid: e-posti ja suhtlusvõrgustiku konto loomine, e-ajakirjanduse kasutamine, piletite ostmine, kaartide aktiveerimine, tekstitöötlus, mobiiltelefoniga seotud äpid, Smart-ID seadistamine, turvaline veebikäitumine, manuse ja piltide lisamine kirjadele, terviseportaali kasutamine, valla kodulehelt info otsimine jne.

5.5.2 Koostööpartnerid

Koostööpartnerid on püsivad ja usaldusväärsed. Aasta oli väga koostöörikas. Kanepi valla raamatukoguhoidjad märgivad koostöö tihenemist erinevate asutuste vahel ja kogukonnaga. Näiteid koostööst haridusasutustega on lasteteenindust käsitlevas osas. Ülevaade pole kõikehõlmav.

Raamatuaasta korraldajad, peakomitee ja Eesti Kirjanduse Selts, nimeliselt Marja Unt, Triin Ploom-Niitra, Toomas Kiho, Mart Jagomägi – Raamatuaasta avanäituse eksponeerimine koos üritusega (Põlva, Rāpina, Vastse-Kuuste), piltvaiba tikkimine (Rāpina, Põlva, Valgjärve). Vaiba tikkimisel oli palju koostööpartnereid: Rāpina Kõrgem Aianduskool, Põlva käsitööklubi, lionsklubi Põlva Gloria, Vastse-Kuuste naisteklubi Kolmapäev jt. Mart Jagomägi käis ka Valgjärvel maakonna raamatukoguhoidjatele vaiba saamisloost kõnelemas ja muidugi tikkimas.

Kultuuriministeerium – ülevaated rahvaraamatukogude reformi kulust, edukad projektid rahvaraamatukogude kiirendile, raamatukoguhoidjate tunnustamine, aruandlus.

Muinsuskaitseamet, Eesti Kunstiakadeemia, Tartu Kõrgem Kunstikool Pallas – Andrus Kasemaa monumentaalmaali „Mahtra sõda“ demonteerimine raamatukogu-külakeskuse saalis ja eksponeerimine sealsamas fragmentidena. Hilikka Hiiopi teemakoha esinemine. Väga hea kogukonna ühisprojekt.

Rahvakultuuri Keskus, Taisto Uuslail – tööjuubilaride tunnustamine.

Rahvusraamatukogu – koolitused, aruandlus, keskraamatukogude direktorite õppereis, Ilona Oeselg-Tigasingi (Veriora) kuulumine ÜÜRS-i töörühma, unistamistalgute läbiviimine (Põlva, Vastse-Kuuste), rändnäitus kauneimatest raamatutest (Põlva, Vastse-Kuuste).

Kirjanike Liit, Liisi Iling – Eesti kirjanike autoriõhtu „Sõnaränd“ korraldamine.

Eesti Koostöökogu, Rāpina Vallavalitsus, raamatukogud, kogukonna esindajad – dialoogiringid Rāpinas Võõpsu raamatukogu rekonstrueerimiseks.

Tartu Linnaraamatukogu, Mai Põldaas, Anu Amor-Narits – õppereis Poola (osales kaks raamatukoguhoidjat), lugemissuve lõpetamine.

Põlvamaa Omavalitsuste Liit – tegevustoetus maakonnaraamatukogule, toetus ürituste läbi-
viimiseks, tunnustamine.

Põlvamaa Arenduskeskus – toetus üritustele.

Võru Instituut – lastekirjanduse päeva korraldamine.

Päästeamet – ennetuskoolitused korteriühistutele (Erastvere).

Kaitseliit (erinevad organisatsioonid) – Saverna, Ruusa, Põlva.

Tensi Reisid AS – abi maakonna raamatukoguhoidjate õppereisi korraldamisel Lätti.

Noortekeskused – teemapäev „Kuidas tulla toime suurte tunnetega“ Põlvas; koostöö õpilas-
malevaga Taevaskojas (puude ladumine); Vastse-Kuustes (pisiremont); Kanepis ühisüritused,
sh traditsiooniline jalutuskäik Actionboundi abil ehk Kanepi jõuluküla seikluslik virtuaalmäng).

Kultuuriasutuste ja noortekeskuse koostöö Kanepi vallas – jaaniloterii, õppereis Pärnumaale.

Põlva Gümnaasium – 2024. aasta sügisel algatas kool kogukonna mälumängu, mille esimese
hooaja võitis peamiselt maakonnaraamatukogu töötajatest koosnev võistkond. Tunnustusväärne
on Tartu Ülikooli üliõpilase Mattias Maidla osalemine võistkonnas. Koostati ka ühe vooru
küsimused, sealhulgas raamatuloost ja kirjandusest.

Hoolekandeadasutused (laenutamine, ettelugemine, meisterdamine, elanike osalemine
raamatukoguüritustel) – Saverna, Leevi, Põlgaste, Himmaste, Kiidjärve, Põlva.

Mittetulundusühingud (kui nimest ei nähtu seos raamatukoguga, on see lisatud) – Jakob Hurda
Selts (Põlva), Eesti Õdede Liit (Põlva), MTÜ Himmaste, Kiidjärve Küla Selts, Vastse-Kuuste
naisteklubi Kolmapäev, seltsing Virmalise (Vanaküla), MTÜ Püsivus (Kiiuma), Mooste mõisa
arendusselts, Mooste Veskiteater, Ruusa Kooli vilistlaskogu, Ruusa kultuuri- ja noorteühing,
Päri selts (Erastvere), MTÜ Taevaskoja, seltsing Vesipapp (Taevaskoja), Põlva käsitööklubi,
Kiidjärve küla selts, Thor Films OÜ (Kiidjärve), Mehikoorma arengu selts, Mehikoorma
seltsikeskus, Meistrite Kool OÜ (Mehikoorma), MTÜ Tegus Veriora, Rasina külaselts jne.

Asutusi – Tartu mänguasjumuuseum, Karilatsi vabaõhumuuseum, Rápina koduloo- ja aiandus-
muuseum, Rápina loomemaja, MTÜ Leevakk, AS Matrix Puit, Juta Taimed (tal), Palmi talu,
Kõivu talu, Palo talu, Palgi talu, Vahetare taluaed, Tekstiilitakso, Bonifatiuse Gild, Vana-Jüri
seebikoda jne.

Üksikisikuid on mainitud ka ülal, lisaks Marge Trumsi (Ruusa), Karin Pikk ja Volli Uiboupin
(Kiidjärve), Ilse Aigro (Valgjärve), Karin Luiv ja Riina Marran (Saverna), Ly Kamja (Põlva) jt.

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

- Raamatukogu koduleht
- KOV-i koduleht
- Sotsiaalmeedia (Facebook, Instagram)
- Raadio
- Televisioon
- Ajalehed, ajakirjad
- Välireklaam (näiteks plakatid, ekraanid)
- Muud – üle-eestiline portaal www.kultuurikava.ee, Räpina valla kultuurisündmuste kalender kultuur.rapina.ee

Tasulist reklaami aruandeaastal ei kasutatud. Suust-suhu reklaami kõrval peetakse väga oluliseks sotsiaalmeediat. Võõpsus asus Instagrami kontot arendama gümnaasiumiõpilane, muutes selle noortepäraseks. Maakonnaraamatukogu kojulaenussektorisse paigutati ekraan jagamiseks infot valla raamatukogudes ja mujal toimuvate kultuuriürituste kohta (kultuurikeskus, muusikakool).

6.2 Väljaannete publitseerimine

Väljaandeid ei publitseeritud.

Vallalehtedega on olnud koostöö järjepidev. Regulaarselt hoidis lugejaid Kanepi Teatajas Saverna raamatukogu tegemistega (osa neist ülevallalised sündmused) kursis Karis Kuuseorg. Põlva Keskraamatukogul on juba ammu rubriik jooksva kuu sündmuste tutvustamiseks Põlva Teatajas. Ajalehe mahtu realistlikult arvestades tehakse ka ülevaateid sündmustest (kohtumised loomeinimestega, võistluste tulemused jm). Allpool on väike ülevaade aasta olulisemaid sündmusi käsitlevatest kirjutistest.

Artikleid Põlvamaa raamatukogude kohta:

Võõpsu raamatukogu ümberkujundamisest Võõpsu elutoaks / projekti „Võõpsu raamatukogu visiooni kujundamine“ meeskond // Räpina Rahvaleht (2025) mai, lk. 3.

Ülevaade Räpina valla raamatukogude mittekasutajate ja kasutajate rahulolu-uuringust / Jane Arusoo // Räpina Rahvaleht (2025) august, lk 4-5.

Räpina Raamatukogu lasteosakond läbis uuenduskuuri / Jane Arusoo // Räpina Rahvaleht (2025) september, lk. 5.

Renoveeritud Põlgaste külakeskus avas pidulikult ukсед / Kairi Luik // Kanepi Teataja (2025) juuli, lk. 3.

Suvesumin 2025 [lastelaager] tõi rõõmu ja tegutsemisindu Erastverre / Katriin Raudsepp // Kanepi Teataja (2025) oktoober, lk. 8.

Raamatukogud – nii lugemisvara hankimise kui kohtumiste paigad / Mari-Anne Leht // Lõunaleht (2025) 18. detsember, lk. 9.

Aasta raamatukoguhoidjale meeldib eriti töö lastega: [Põlvamaa aasta maaraamatukoguhoidja Külli Tohvri] / Mati Määrits // Lõuna-Eesti Postimees (2025) 6. november, lk. 7.

Raamatuvahetuskapid on nüüd ka Põlvas / Põlva Keskraamatukogu // Põlva Teataja (2025) juuni, lk. 6.

7 Eesmärgid tulevaks aastaks

- Jälgime rahvaraamatukogu seadusega seonduvaid arenguid ning tegutseme vastavalt kehtivatele nõuetele.
- Jätkame maakonnapõhist töökorraldust, hõlmates komplekteerimist, koolitusi ja koostöötegevusi.
- Pöörame jätkuvalt tähelepanu raamatukogu sisetöödele, sealhulgas raamatufondi korrastamisele, selle kasutajasõbralikkuse parandamisele ning viidanduse arendamisele.
- Tähistame Põlva Keskraamatukogu 100. sünnipäeva ning koostame raamatukogu ajalooramatu.
- Valmib Põlva Keskraamatukogu ruumilahenduse ja sisekujunduse uuendamise eskiisprojekt.
- Jätkame raamatukogude ruumiolude parendamist, et tagada kaasaegne, ligipääsetav ja kasutajasõbralik keskkond.

Koostajad:

Külli Ots

Ainika Mägi

Kati Maidla

Kaie Puik

Direktor Kati Maidla

/allkirjastatud digitaalselt/